

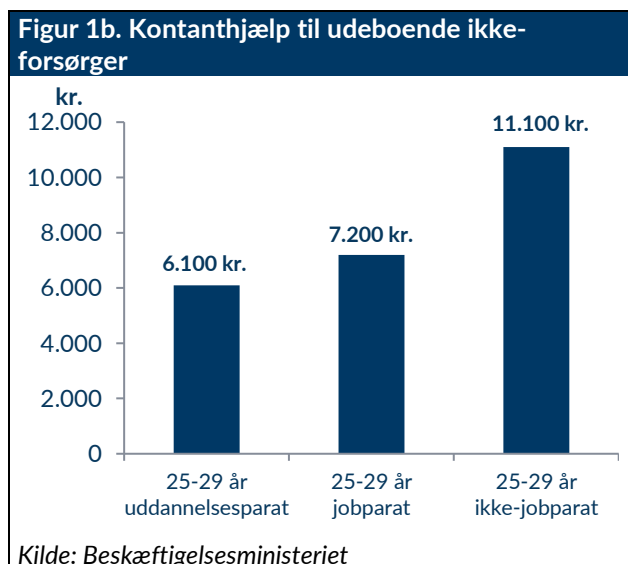
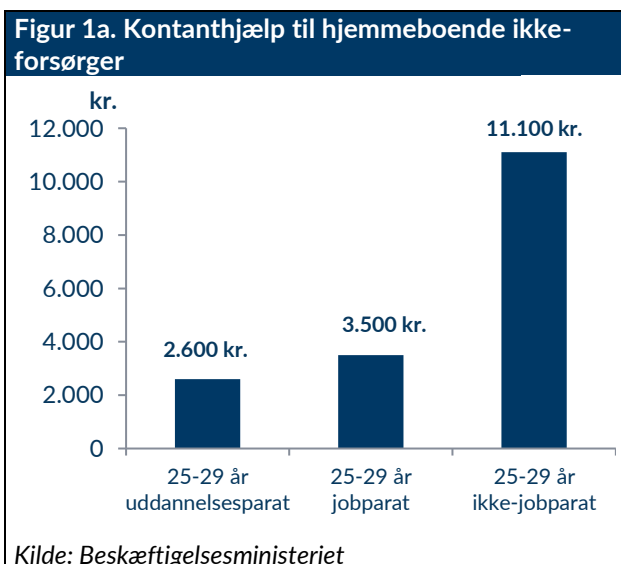
UNGE UNDER 30 ÅR: OP TIL 8.000 KR. EKSTRA I KONTANTHJÆLP VED AT BLIVE ERKLÆRET IKKE-JOBPARAT

04-04-2017

AF CHEFØKONOM MADS LUNDBY HANSEN (21 23 79 52) OG CHEFKONSULENT CARL-CHRISTIAN HEIBERG

RESUMÉ

I 2016 var der i gennemsnit 43.000 unge under 30 år på kontanthjælp. Heraf er 26.000, svarende til 61 pct. erklæret ikke-jobparate. For de unge kontanthjælpsmodtagere er der en stor økonomisk tilskyndelse til at blive erklæret ikke-jobparat frem for at blive erklæret jobparat eller uddannelsesparat. For en hjemmeboende udgør den månedlige ydelse 11.000 kr., hvis den unge kontanthjælpsmodtager bliver erklæret ikke-jobparat. Bliver den unge erklæret uddannelsesparat, er ydelsen kun på ca. 2.600 kr. Dvs., at gevinsten ved at være ikke-jobparat udgør ca. 8.000 kr. om måneden. Desuden slipper man for at komme i "nyttejob", hvis man er ikke-jobparat. Hvis den unge er udeboende og ikke-forsørger, så får vedkommende 11.000 kr. som ikke-jobparat og 6.100 kr. som uddannelsesparat. Dvs. en gevinst på 5.000 kr. ved at blive erklæret ikke-jobparat. Denne gevinst ved at blive erklæret ikke-jobparat kan have en negativ indflydelse på de unges tilknytning til arbejdsmarkedet. Det skyldes, at de unge får en tilskyndelse til at blive erklæret ikke-jobparate (selvom de måske er jobparate), fordi status som ikke-jobparat udløser en højere kontanthjælp. Samtidig er der mulighed for, at socialrådgiveren vil vise misforstået sympati for den unge ved at erklære hende som ikke-jobparat, fordi hun så får en højere ydelse. Der er betydelig forskel på, hvordan kommunerne klassificerer unge kontanthjælpsmodtagere. Andelen af de unge kontanthjælpsmodtagere, som bliver erklæret ikke-jobparate, går fra 32 pct. i Halsnæs til 76 pct. i Vallensbæk. At andelen, som bliver erklæret ikke-jobparate, i nogle kommuner er mere end dobbelt så stor som i andre kommuner underbygger, at der er betydelige kommunale forskelle i sagsbehandlernes vurderingspraksis. En mulig forklaring på variationen kan være, at hensynet til den enkelte kontanthjælpsmodtagers økonomi spiller en rolle. På den baggrund anbefales det at fjerne gevinsten ved at være ikke-jobparat. Budgetforbedringen herved udgør 300 mio. kr. Dette råderum kan fx bruges til at medfinansiere CEPOS' nye bud på et moderne jobfradrag.

Unge under 30 år på kontanthjælp¹ kan komme i 3 kategorier. Man kan af socialrådgiveren blive kategoriseret som:

1. **Jobparat:** Hvis man inden for kort tid kan varetage et job (og i forvejen har en erhvervsuddannelse eller en videregående uddannelse). Det indebærer bl.a., at man kan komme i "nyttejob".
2. **Uddannelsesparat:** Hvis det vurderes, at de unge kan begynde på en uddannelse inden for et år (og den unge i forvejen *ikke* har en erhvervsuddannelse eller en videregående uddannelse).
3. **Aktivitetsparat:** Et andet og nyt ord for ikke-jobparat. Det indebærer bl.a., at man ikke kommer i "nyttejob".

Når unge bliver erklæret uddannelsesparate eller jobparate, så får de en lavere ydelse, som følge af Mette Frederiksens kontanthjælpsreform fra 2014. Hvis de unge derimod bliver erklæret ikke-jobparate (også kaldet aktivitetsparate), så får de en markant højere ydelse².

I nedenstående tabel fremgår det, hvor stor en gevinst, der er ved at blive erklæret ikke-jobparat (dvs. aktivitetsparat) sammenlignet med at være uddannelses- eller jobparat.

GEVINSTEN FOR 25-29 ÅRIGE VED AT VÆRE IKKE-JOBPARAT

	25-29 år ikke-jobparat	25-29 år jobparat	25-29 år uddannelsesparat	Gevinst ved ikke-jobparat vs jobparat	Gevinst ved ikke- jobparat vs uddannelsesparat
Hjemmeboende ikke-forsørgere	11.100	3.500	2.600	7.700	8.500
Udeboende ikke-forsørgere	11.100	7.200	6.100	4.000	5.000
Enlige forsørgere	14.800	14.200	12.200	700	2.600
Andre forsørgere	14.800	9.900	8.500	4.900	6.300

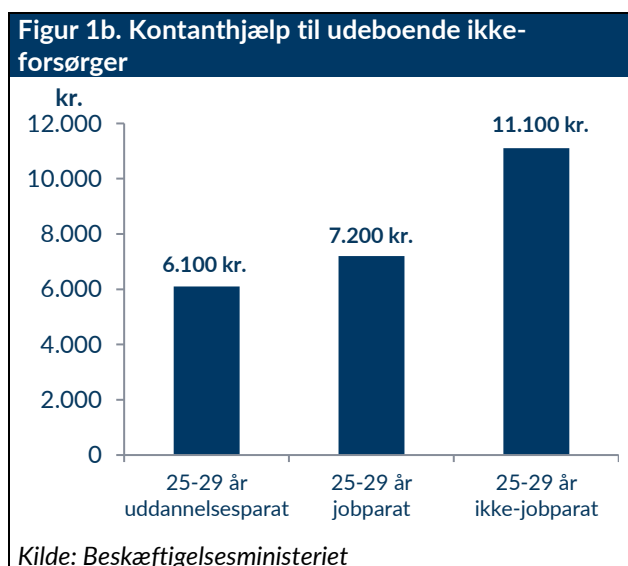
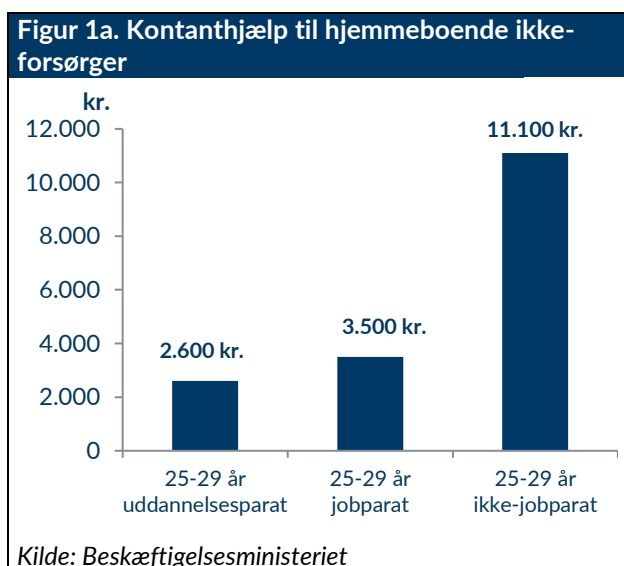
Kilde: Beskæftigelsesministeriet

Hvis en person er hjemmeboende ikke-forsørger, så får man 2.600 kr. om måneden, hvis socialrådgiveren erklærer personen for uddannelsesparat, mens ydelsen bliver 8.500 kr. højere (dvs. godt 11.000 kr.), hvis man bliver erklæret ikke-jobparat (dvs. aktivitetsparat). Det vil altså sige, at man får 4 gange så meget ved at blive erklæret ikke-jobparat. Har man allerede en uddannelse og bliver erklæret jobparat, så får man 7.700 kr. mindre, end hvis man bliver erklæret ikke-jobparat. Der er altså en stor gulerod for den enkelte ift. at fremstille sig selv som værende ude af stand til at varetage et job eller tage en uddannelse. Der er samtidig et tab ved at udvikle sig til at være job- og uddannelsesparat (fra en situation som ikke-jobparat).

¹ I dette notat dækker begrebet kontanthjælp over både kontanthjælp og uddannelseshjælp. Ikke-jobparat dækker over alle, som bliver erklæret "aktivitetsparate", dvs. både ikke-jobparate og ikke-uddannelsesparate (dvs. aktivitetsparate).

² Den højere ydelse nås via det såkaldte aktivitetsstillæg. Man kan ikke få aktivitetsstillægget i de første 3 måneder på kontanthjælp. I disse måneder er ydelsen den samme, uanset om man er jobparat eller ej.

Hvis man er udeboende ikke-forsørger, så får man næsten fordoblet sin kontanthjælp (6.000 til 11.000 kr. om måneden), hvis man erklæres ikke-jobparat sammenlignet med at være uddannelsesparat. Hvis man sammenligner med de jobparate, så er gevinsten på 4.000 kr. om måneden ved at være ikke-jobparat. Samtidig undgår man at komme i nyttejob, hvis man er ikke-jobparat. Igen er der en umiddelbar tilskyndelse for de unge til at blive erklærede som værende langt fra arbejdsmarkedet.

Hvis man er enlig forsørger, er gevinsten ved at være ikke-jobparat på 700 kr. om måneden sammenlignet med at være jobparat, mens gevinsten er på 2.600 kr. om måneden ved at være ikke-jobparat sammenlignet med at være uddannelsesparat.

Hvis man er under 25 år, er det kun, hvis man er forsørger, at satsen er højere for de ikke-jobparate. For ikke-forsørgere er der ingen straf forbundet med at blive erklæret jobparat. Derudover er satserne de samme som for de 25-29-årige. Se tabel i appendiks for specifikke satser.

PRÆMIE FOR AT VÆRE IKKE-JOBPARAT KAN HAVE NEGATIV EFFEKT PÅ UNGES BESKÆFTIGELSE

Tanken bag aktivitetstillægget (dvs. præmien for at være ikke-jobparat) er, at hvis kontanthjælpsmodtagere ikke er i stand til at varetage et arbejde, så hjælper det ikke at øge deres incitament til at tage et job.

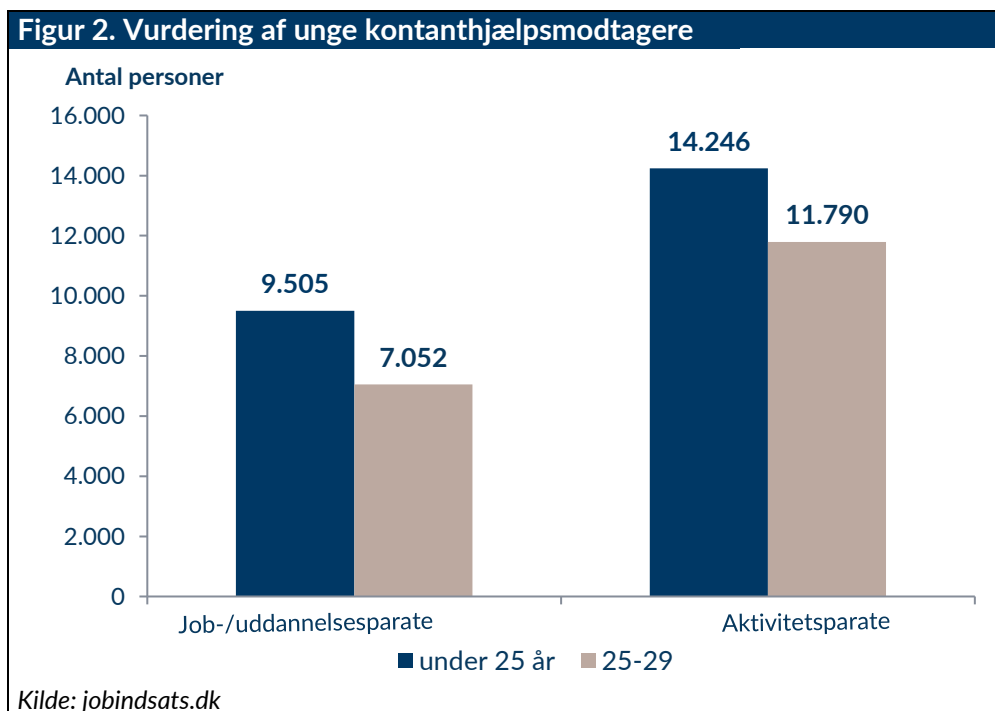
Alligevel kan aktivitetstillægget have en negativ effekt på de unges beskæftigelse. Det skyldes, at de unge får en tilskyndelse til at blive erklæret ikke-jobparate (selvom de måske er jobparate), fordi status som ikke-jobparat udløser en højere kontanthjælp. Desuden slipper man for at komme i "nyttejog", hvis man er ikke-jobparat. Samtidig er der mulighed for, at socialrådgiveren vil vise "misforstået sympati" for den unge ved at erklære hende som ikke-jobparat, fordi hun så får en højere ydelse. Dermed kan aktivitetstillægget medføre, at flere unge forbliver i kontanthjælpssystemet. Endelig kan valget af betegnelsen "aktivitetsparat" (frem for fx uarbejdsdygtig) gøre det mere socialt acceptabelt (både for den enkelte og for socialrådgiveren) at blive erklæret uarbejdsdygtig.

Aktivitetstillægget går imod tankesættet fra de seneste årtiers ungeindsats, som netop har haft fokus på lavere ydelser for de unge, så incitamentet til enten at tage et job eller en uddannelse forøges. Indsatsen har netop været rettet mod de unge for at undgå en livslang "karriere" i kontanthjælpssystemet. Aktivitetstillægget modarbejder dermed ungeindsatsen. På den baggrund anbefales det at fjerne aktivitetstillægget for unge kontanthjælpsmodtagere. Budgetforbedringen herved udgør 300 mio. kr. Dette råderum kan fx bruges til at medfinansiere CEPOS' nye bud på et moderne jobfradrag.

Det er ikke hensigtsmæssigt, at systemet præmierer unge mennesker for at være så langt væk fra arbejdsmarkedet som muligt. Dette sker i dag via det såkaldte aktivitetstillæg, som reelt er et "passivitetstillæg". Tilgangen fra socialrådgiverne og "systemet" bør være, at unge altid har en mulighed for at komme i job. Hvis man er meget syg, kan man naturligvis ikke arbejde, men så bør man ikke være i kontanthjælpssystemet, men i ressourceforløb eller på førtidspension.

26.000 UNGE ER ERKLÆRET IKKE-JOBPARATE – STORE KOMMUNALE FORSKELLE

I 2016 var der i gennemsnit 43.000 unge under 30 år på kontanthjælp. Heraf er 26.000, svarende til 61 pct., erklæret ikke-jobparate.

Der er betydelig forskel på, hvordan kommunerne klassificerer unge kontanthjælpsmodtagere. Andelen af de unge kontanthjælpsmodtagere, som bliver erklæret ikke-jobparate, går fra 32 pct. i Halsnæs til 76 pct. i Vallensbæk.

Tabel 2a. Top10: Andel ikke-jobparate, under 30-årige, fordelt på kommuner, jan. 2017

	pct.
1 Halsnæs	32,2
2 Helsingør	37,6
3 Struer	37,6
4 Skive	38,3
5 Vejen	38,8
6 Nyborg	39,7
7 Stevns	39,8
8 Billund	40,9
9 Ikast-Brande	41,5
10 Frederikshavn	41,8

Tabel 2b. Bund10: Andel ikke-jobparate, under 30-årige, fordelt på kommuner, jan. 2017

	pct.
1 Vallensbæk	76,5
2 Allerød	75,0
3 Solrød	74,4
4 Thisted	73,4
5 Morsø	72,0
6 Brøndby	70,5
7 København	69,7
8 Norddjurs	67,7
9 Langeland	67,6
10 Favrskov	66,7

Anm.: Kun kommuner med mindst 50 kontanthjælpsmodtagere under 30 år er medtaget

Kilde: Jobindsats.dk samt egne beregninger

At andelen, som bliver erklæret ikke- jobparate, i nogle kommuner er dobbelt så stor som i andre kommuner underbygger, at der er betydelige kommunale forskelle i sagsbehandlingens vurderingspraksis. Det er nærliggende at tro, at hensynet til den enkelte kontanthjælpsmodtagers økonomi via aktivitetstillægget spiller en rolle.

Hvis alle kommuner erklærer unge kontanthjælpsmodtagere jobparate i samme omfang som Halsnæs Kommune, så vil knap 10.000 flere unge blive erklæret som jobparate.

APPENDIKS 1. SATSER FOR UNGE UNDER 25 ÅR

Tabel 3. Kontanthjælp for under 25 årige, 2017-niveau

	u. 25 år ikke- jobparat	u. 25 år jobparat	u. 25 år uddannelsesparat	Gevinst ved ikke- jobparat vs jobparat	Gevinst ved ikke- jobparat vs uddannelsesparat
Hjemmeboende ikke-forsørgere	3.500	3.500	2.600	0	800
Udeboende ikke-forsørgere	7.200	7.200	6.100	0	1.100
Enlige forsørgere	14.800	14.200	12.200	700	2.600
Andre forsørgere	14.800	9.900	8.500	4.900	6.300

APPENDIKS 2. ANDEL AF UNGE UNDER 30 ÅR, SOM BLIVER ERKLÆRET IKKE-JOBPARATE I LANDETS 98 KOMMUNER

Tabel 4. Andel ikke-jobparate, under 30-årige, fordelt på kommuner, januar 2017

Enhed: pct.

1	Læsø	0,0	34	Nordfyns	52,1	66	Rødovre	59,0
2	Halsnæs	32,2	35	Ringkøbing-Skjern	52,1	67	Syddjurs	59,3
3	Helsingør	37,6	36	Greve	52,4	68	Vordingborg	59,5
4	Struer	37,6	37	Lolland	52,6	69	Svendborg	59,6
5	Skive	38,3	38	Odsherred	52,7	70	Lyngby-Taarbæk	59,6
6	Vejen	38,8	39	Assens	52,8	71	Gentofte	59,8
7	Nyborg	39,7	40	Guldborgsund	52,9	72	Frederikssund	60,6
8	Stevns	39,8	41	Albertslund	53,2	73	Rudersdal	61,5
9	Billund	40,9	42	Faxe	53,2	74	Fredensborg	61,7
10	Ikast-Brande	41,5	43	Køge	53,4	75	Sorø	61,9
11	Frederikshavn	41,8	44	Varde	53,7	76	Jammerbugt	62,4
12	Glostrup	42,3	45	Gladsaxe	53,7	77	Herning	62,7
13	Tønder	42,6	46	Hillerød	53,9	78	Vejle	62,8
14	Rebild	42,7	47	Faaborg-Midtfyn	54,2	79	Silkeborg	63,5
15	Samsø	42,9	48	Ballerup	54,3	80	Aarhus	63,5
16	Fredericia	43,1	49	Kolding	54,6	81	Ærø	63,6
17	Hjørring	45,8	50	Herlev	54,6	82	Frederiksberg	64,3
18	Hørsholm	45,8	51	Sønderborg	55,7	83	Holstebro	64,3
19	Aalborg	47,4	52	Tårnby	56,1	84	Egedal	64,5
20	Hedensted	48,0	53	Hvidovre	56,3	85	Kerteminde	64,5
21	Bornholm	48,1	54	Odder	56,3	86	Skanderborg	65,7
22	Gribskov	49,1		Hele landet	56,3	87	Slagelse	66,5
23	Vesthimmerland	49,1	55	Lemvig	56,4	88	Favrskov	66,7
24	Lejre	49,5	56	Ishøj	56,4	89	Langeland	67,6
25	Odense	49,6	57	Middelfart	56,7	90	Norddjurs	67,7
26	Ringsted	50,0	58	Mariagerfjord	56,8	91	København	69,7
27	Holbæk	50,1	59	Furesø	57,0	92	Brøndby	70,5
28	Haderslev	50,2	60	Fanø	57,1	93	Morsø	72,0
29	Viborg	51,1	61	Kalundborg	57,2	94	Thisted	73,4
30	Høje-Tåstrup	51,7	62	Randers	58,3	95	Dragør	73,7
31	Esbjerg	51,8	63	Næstved	58,4	96	Solrød	74,4
32	Aabenraa	52,0	64	Horsens	58,4	97	Allerød	75,0
33	Roskilde	52,1	65	Brønderslev	58,4	98	Vallensbæk	76,5

Kilde: Jobindsats.dk samt egne beregninger